

BOSHLANG‘ICH SINFLAR ELEKTRON TA‘LIMDA MULTIMEDIANING O‘RNI

¹Jalilova Dilshoda Ural qizi, ²Jo‘raboyeva Malika, ³Jumayeva Muhlis, ⁴JamolovaSevinch

¹Nizomiy nomidagi TDPU Boshlang‘ich ta‘limda ona tili va uni o‘qitish metodikasi kafedrasini o‘qituvchisi

^{2,3,4}Nizomiy nomidagi TDPU Boshlang‘ich ta‘lim fakulteti talabalari

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10982166>

Annotatsiya. Ushbu maqolada boshlang‘ich sinflarda she‘riy asarlarning o‘ziga xos xususiyatlari, uni o‘rganishga tayyorgarlik, she‘riy asar matnini tahlili xususida so‘z yuritiladi.

Kalit so‘z va iboralar: didaktik qoida, deduksiya, pedagogik texnologiya, metodik sistema, induksiya, adabiy tahlil va talqin.

O‘qituvchi o‘z pedagogik faoliyatida boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining o‘quv materialini sifatli o‘zlashtirishi uchun zarur bo‘lgan turli sxema, jadval, chizma, xaritalardan foydalanishi bugungi kunda hamma o‘rganib qolgan holatdir. O‘qituvchining kabinetida har qanday mavzuni o‘rganish uchun mo‘ljallangan ko‘rgazmali qurollar mavjudligi ajablanarli emas. Endi hech kimni tovushlar va harflar lentasi yoki xattaxta tepasida joylashgan ko‘paytirish jadvali ajablantirmaydi. Ammo texnologik taraqqiyot ta‘lim faoliyatini modernizatsiya qilish uchun zamonaviy yechimlarni talab qiladi. An‘anaviy vizualizatsiya o‘rnini multimedia, materialni o‘rganish va namoyish qilish uchun yangi vositalar egallaydi.

Rus olimi A.V.Fedorov ta‘kidlaganidek, "multimedia — bu foydalanuvchiga kompyuter bilan turli xil ommaviy axborot vositalaridan: grafika, gipermatn, ovoz, animatsiya, videodan foydalangan holda muloqot qilish imkonini beradigan apparat va dasturiy ta‘minot to‘plami". Ular bilimlarni o‘zlashtirish, to‘plash, saqlash va ko‘paytirishni ta‘minlaydigan kognitiv jarayonlarning rivojlanishiga yordam beradi, shuningdek, o‘quvchilarni mediasavodxonlik asoslari bilan tanishishiga yordam beradi.

Bugungi zamonaviy ta‘limda vizualizatsiya turlaridan biri sifatida multimedia o‘quv qo‘llanmalaridan foydalanishga alohida e‘tibor beriladi. Dars jarayonlarida taqdim qilinayotgan materialning aniqligi o‘quvchining asosiy idrok kanallari ishtirok etganligi sababli o‘zlashtirish darajasini oshiradi. O‘quv jarayonida qo‘llaniladigan multimedia vositalarining tasnifini o‘quvchilarning idrok etish turiga qarab tasniflash mumkin: audiovizual, vizual, tovushli.

Xususan, audiovizual o‘qitish vositalari o‘quvchilarga vizual va eshitish ta‘siri hamda idrok etish uchun mo‘ljallangan texnik manbalar va media matnlarni o‘z ichiga oladi. Masalan:

1) boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining olingan bilimlarni tahlil qilish va sintez qilish, sabab-oqibat munosabatlarini o‘rnatishda ularning ta‘lim faoliyatini rivojlantirishga qaratilgan o‘quv videolari, filmlar, multfilmlar, video fragmentlar va dasturlar. Ayni shu o‘rinda shuni ta‘kidlash kerakki, audiovizual o‘qitish usulining ushbu texnik vositalari ekspressiv bo‘lib, dars davomida kamroq vaqt talab etadi, lekin ayni paytda katta hajmdagi ma‘lumotlarni uzatadi;

2) interfaol taqdimotlar va slayd-shoular olingan bilimlarni tizimlashtirishga xizmat qiladi va materialni taqdim etuvchiga, ya‘ni o‘qituvchiga dars uchun yoki biror muayyan mavzu uchun asos va yordamchi sifatida ishlatiladi.

Har qanday multimedia vositalari boshlang‘ich sinflardagi o‘quvchi zavqlari, o‘quvchilar ko‘nikmalarida yaratilgan odatlar va sinfning maqsadi asosida tanlangan vaqtlarda ishlatiladi. Xuddi shu tarzda, o‘quvchilarni ko‘proq qiziqishlariga yoki talablarga rioya etishlariga, sinflarda ko‘tarilish va sinfdan chiqarilishidagi yondashuvlarida muammolarga duch kelmaslikka olib keladi.

Boshlang‘ich sinflarni o‘qitishda multimedia vositalaridan foydalanish o‘quvchilarning o‘zining texnologik bilimlari va jihatlarini rivojlantirishda yetakchi tadbirlardan biri hisoblanadi. Multimedia vositalari o‘quvchilar uchun shunchaki matematika, ona tili va o‘qish savodxonligi, ingliz tili va yoki boshqa fanlarning bir qatorini ko‘rsatadigan audio va video darsliklarning didaktik o‘yinlar, interaktiv mashg‘ulotlar va boshqa turlarda bilim oluvchi interaktiv materiallari gamrab olar ekan, bu bilan boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida kichik maktab yoshidan kompyuter texnologiyalari xususida, raqamli savodxonlik haqidagi bilimlarini oshirib borishda xizmat qiladi.

REFERENCES

1. Dilshoda Jalilova Ural qizi. BO‘LAJAK BOSHLANG‘ICH SINIF O‘QITUVCHILARIDA AXBOROT KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH MASALASINING AHAMIYATI. RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR DAVRIDA TILLARNI INTENSIV O‘QITISHNING PSIXOLOGIK- PEDAGOGIK JIHATLARI RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY ANJUMANI. 2023-yil 2-iyun (<https://doi.org/10.5281/zenodo.7993607>)
2. Dilshoda Jalilova. Boshlang‘ich ta‘lim o‘qituvchilarining kasbiy kompetensiyasi tarkibiy qismlarining mazmun-mohiyati.«O‘ZBEKISTONDA ILM-FANNING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI" xalqaro ilmiy-amaliy anjumani 2022-yil 30-noyabr. 839-842-betlar. (<https://doi.org/10.5281/zenodo.7377842>)
3. Jalilova D. Ta‘lim jarayonlarining samaradorligini oshirish uchun innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanishning ahamiyati. "Sifatli ta'lim - tarag'givot povdevori" mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiya to'plami / / Toshkent, 2023-yil 20-aprel. 282-286-betlar.
4. Nurmatov, Z. O., Tursunpulatova, K. A., & Nasriddinova, Z. N. (2023, May). THE ROLE OF MULTIMEDIA TECHNOLOGIES IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES. In International Conference on Science, Engineering & Technology (Vol. 1, No. 1, pp. 99-103).
5. https://t.me/jalilova_dilshoda_2292
6. https://t.me/ilmiy_yordam_beraman
7. <http://io.nios.ru>